

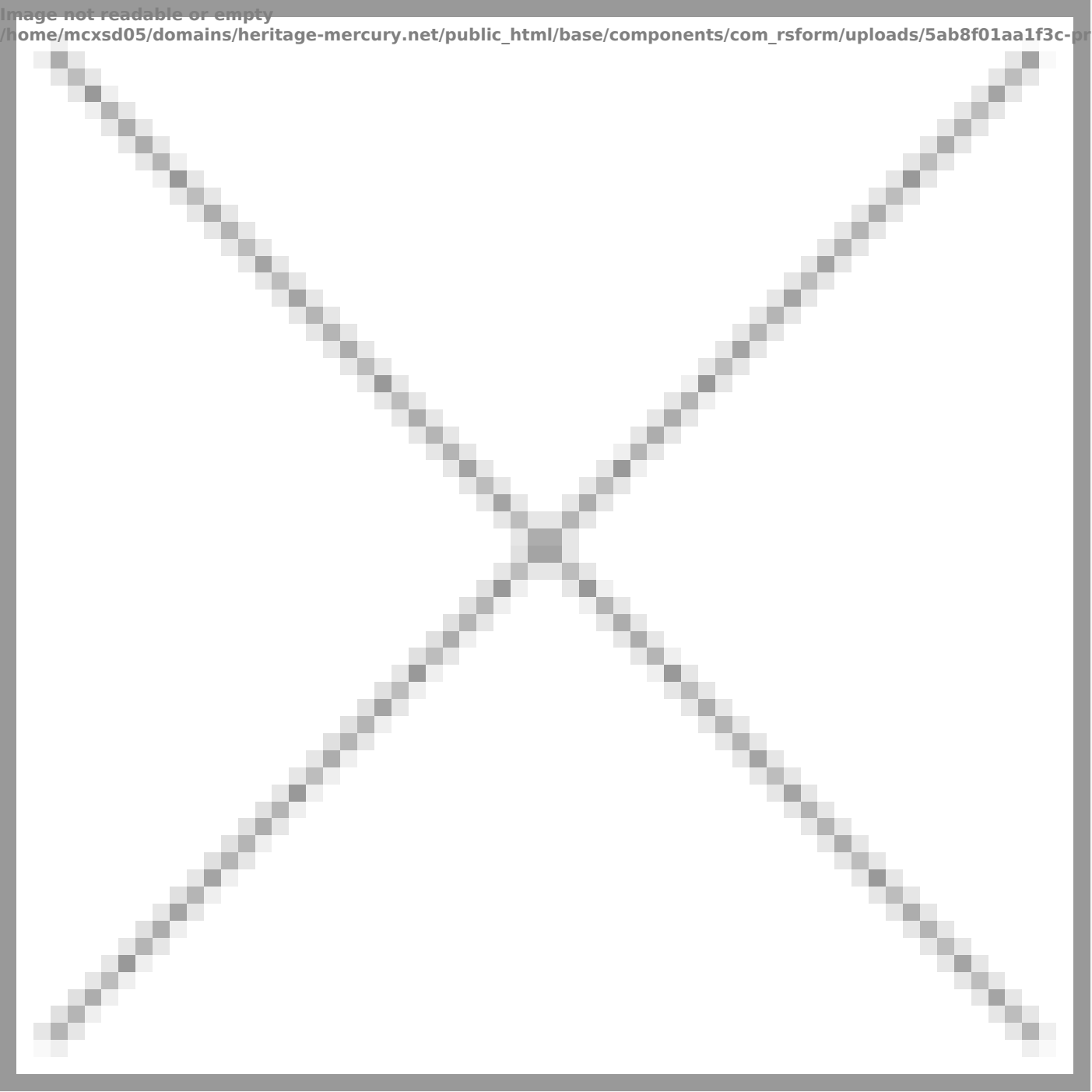
Ime predmeta 1	PRIMEŽ ZA VPENJANJE JEKLENK 2
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.282.Idrija
Upravljavec	Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija, Bazoviška 2, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Republika Slovenija
ID številka / EŠD	/
Klasifikacija dediščine	Rudnik, Transport – druge oblike transporta , Topilnica / Topilništvo, žganje rude

OPIS

Kratek opis	Osnova primeža sestoji iz velike hrastove klade trapezaste oblike, ki je spodaj in zgoraj ojačana z dvema kovanima obročema. Sam primež je sestavljen iz velikega krožnega vzvoda, nastavljive odprtine in vijačne gredi. Tik pod nastavljivo odprtino je v leseno klado vdelana odprtina, katere premer ustreza premeru jeklenke. Za regulacijo čeljusti služita tečaj in vijačno vreteno (na drugi strani čeljusti) z krožnim vzvodom. Vsi železni deli so na lesenega pritrjeni z kovanimi klini.
Mere	Dolžina 54 cm, širina 44 cm, višina 44 cm.

Materiali	Hrastov les, lito železo, jeklo
Datacija	60. leta 20. stoletja.
Avtor / Proizvajalec	Rudnik živega srebra Idrija.

Slikovne priloge

Prvotna raba

Primež se je uporabljal za vpenjanje napolnjenih jeklenk z živim srebrom. Jeklenko so najprej napolnili s pomočjo menzure in tehtnice za tehtanje in polnjenje prečiščenega živega srebra. Nato so napolnjeno jeklenko vstavili v posebno izdolbino v tnalu. Z ročnim kolesom so jo vpeli s pomočjo čeljusti na tečaju in jo s tem fiksirali, da se ni vrtela. S posebnim namenskim ključem so zgoraj privili čep. Po odstranitvi iz primeža so jeklenko obrnili okrog (z vratom navzdol) in en dan tako preverjali tesnost. V kolikor je bilo tesnjenje ustrezno, so na vrhu vrata pritrdili plombo z oznako Rudnika. To je pomenilo, da je jeklenka primerna za transport in prodajo kupcu.

Sedanja raba

Primež za vpenjanje jeklenk za živo srebro se ohranja, varuje in prezentira kot pomemben spomenik dediščine rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Je del topilniške zbirke CUDHg. Obiskovalci si ga lahko ogledajo v okviru stalne muzejske razstave »Od rude do kapljic živega srebra« v prenovljenem objektu Topilnice Hg. Ta prikazuje pot rude izkopne v idrijskem rudniku, od transportne postaje pri Jožefovem jašku, do klasirnih, drobilnih in žgalnih naprav v Topilnici. Obenem je prikazan razvoj žgalnih peči skozi stoletja, ki oživlja spomin na 500 let napornega dela idrijskih žgalničarjev, ki so iz roda v rod izpopolnjevali načine žganja rude. Primež pa je del prezentacije, ki predstavlja način shranjevanja in tovorjenja živega srebra.

Prvotna lokacija

Topilnica Rudnika živega srebra Idrija.

Sedanja lokacija

Topilnica Hg (Od rude do kapljic živega srebra), Arkova 50, 5280 Idrija.

STANJE OHRANJENOSTI**Zgodovina**

opravljenih posegov	Primež je dobro ohranjen. Dodatni posegi zato niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.
Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Redno obdobjno vzdrževanje.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga CUDHg.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	12. 3. 2018
Datum urejanja	Never